

ható jószomszédi kapcsolatokat alapszerződéssel lehetne rendezni, amely a status quo-probléma kiiktatása mellett a humanitárius kérdések, az életgyakorlati, gazdasági, kulturális együttműködés körére terjedne ki, illetve magában foglalhatná az energiaszolgáltatást, a közlekedési infrastruktúra tárgykörét is. Minta gyanánt használható az 1972-es „német-német” alapszerződés példája, amely úgy oldott meg kölcsönösen feszítő problémákat, hogy eltekintett a kettéosztott Németország újraegyesítésében gondolkodó politikai doktrínáktól. Egy ilyen alapszerződés talaján Szerbia és Koszovó akár valamilyen állandó képviselőt is nyithatna egymás fővárosában

2. A státusz-kérdés és a gyakorlati együttműködés témájának szétválasztása annál fontosabb, mivel Koszovó irányában is halaszthatatlan a lezajlott háború egyértelmű lezárása és a háborús örökség rendezése – akár a menekült- és kártalanítási vagy tulajdonrendezési és nyugellátási kérdésekben, akár a kulturális javak (elöljáróban a templomok, kolostorok) kölcsönösen biztonságos védelmét illetően. Ebben Szerbia is közvetlenül érdekelt a közel 200 ezer koszovói szerb menekült sorsa, boldogulása és a hátrahagyott egyházi épületek és felszerelések kapcsán. - A státusz-kérdéstől végképp független a becsületes múltfeldogozás elindítása. Ezen a téren az alakulóban lévő szerb megbékélési politika sugarát Horvátország, illetve Bosznia-Hercegovina után haladéktalanul ki kell tágítani Koszovóra. De lenne az albán közösségnek, pontosabban egyes vezetőinek is mit bevallania. – Az eszmei és gyakorlati megbékélés nélkül egyúttal az etnikai együttélés szilárd és tartós biztonsága, az albán-szerb etnikai viszony feszültségmentesítése is elképzelhetetlen.
3. A koszovói-szerbiai megbékélés és együttműködés önmagában a nyugat-balkáni stabilizáció és integráció nélkülözhetetlen eleme. Kibontakoztatása természetesen legyen mindkét fél számára az EU-csatlakozási folyamat feltétele. Az állandó kölcsönös konzultáció legyen a folyamat eleven alkotórésze. A folyamat elindítása és kiszélesítése nélkül aligha képzelhető el a gazdaságélénkítés, a szociális körülmények javítása, a civiltársadalom alapjainak megvetése.

*

A dialógust ma már nem a nulláról kell kezdeni: ezt aláhúzzák a bázison kézzelfoghatóan mutatkozó változások. A szerbiai közvélemény „hazafias” kiállása egyre kevésbé egyértelmű: a közvélemény-kutatások mos-

tanában egyre inkább átbillennek a nemleges vagy semleges válaszokba. Szerbia hosszútávú biztonsági, gazdasági és politikai érdekei különösen EU-integrációs szemhatáron világosan a megegyezés mellett szólnak. Ennek belátása rövid időtávon általános meggyőződéssé válhat. Etnikumközi feszültségek helyett egyre inkább a szociális elégedetlenség dominál. Intő jel Észak-Koszovóban: Belgrád kezdetben nagyvonalú pénzbeli támogatásai a pénzügyi világválság nyomán jelentős mértékben apadtak. Van már, ami már magától mozdul: délkoszovói, persze albán többséggel körülvett szerb enklávék egyre inkább együttműködnek priština-i kormánnyal. Észak-Koszovóban ehhez nyilvánvalóan politikai váltóállítás szükséges. De a Mitrovica város szerb és albán negyedeit elválasztó Ibar-hídon bővül a hétköznapi forgalom. A koszovói albán területeken fekvő szerb kolostorok nemzetközi KFOR-őrzését éppen napjainkban baj nélkül veszi át az albán rendőri erő.

Időszerű kérdés az EU-intézmények szerepének szélesítése a helyzet rendezésében. Ez a szerep – az EULEX-misszió, illetve az International Civilian Representative áttételében –, olykor kiürült vagy keresztezett funkciókkal, az eddigiekben háttérbe szorult a NATO-éval és az ENSZ-ével szemben, ami, sajnos, az EU külpolitikai deficitjével egybevág. Az Uniónak volt szerencséje a Balkánon átengedni a terepet az Egyesült Államoknak, sőt Törökországnak is. Most egy új szakaszban azonban Brüsszel van soron a Koszovót és Szerbiát, illetve átfogóan a Nyugat-Balkánt egyszerre érintő stabilizáció és integráció programjával, amely döntő mértékben szolgálhatja a koszovói rendezést is. E politikája talaján legelső feladata a koszovói függetlenség elismerését megtagadó tagállamok meggyőzése az elismerés szükségességéről.

Komáromi Sándor

Vallónia a belga válság idején

La Wallonie à l'heure de la crise belge. [Supplément Wallonie.] = Le Monde diplomatique, 57. vol., 2010, 681 no, I-IV. p.

2010. november 21-én a francia nyelvű belga Rádió-Televízió (RTBF) „*Huis clos*” című műsora leadta flamand társintézményének a Belgium megosztottságáról szóló műsorát. A június 13-i választás óta kormány nélkül lévő Belgium különös válságon ment át. A furcsa „interregnumban” a vallonok mintha kevésbé aggódnának identitásuk miatt... Egy bizonyos: a Szocialista Párt politikai dominanciája Vallóniában.